

Ivo Andrić - Pripovetke

Bilješka o piscu:

Istaknuti romanopisac, pripovjedač, pjesnik i esejist. Ivo Andrić rođen je 9. 10. 1892. godine u siromašnoj obrtničkoj porodici u Travniku. Rano je ostao bez roditelja. Djetinstvo je proveo u Višegradu, gdje je završio i osnovnu školu. Gimnaziju je pohađao u Sarajevu, gdje je i maturirao. Mladost mu nije bila ni laka ni bezbrižna; sa mnogo napora, i uz dosta teškoća i prepreka, Andrić je stekao universitetско obrazovanje. Studirao je filozofiju, osdijek slavenske književnosti i povijesti u Zagrebu, Beču, Krakovu i Gracu, gdje je 1923. godine i doktorirao sa disertacijom: O duhovnom životu Bosne pod Turcima. Kao srednjoškolac i student Andrić sudjeluje u naprednoj djelatnosti revolucionara omladine -Mlada Bosna- koja se bori za nacionalno oslobođenje. Za vrijeme drugog svjetskog rata živi povučeno u okupiranom Beogradu, ne dovodjavajući nikakvo preštampanje i objavljivanje svojih djela.

Prve književne radove, stihove, objavljuje kao maturant 1911. godine u časopisu Bosanska vila, a nešto kasnije i svoje prevode O. Župančića, M. Aleksandra, V. Levstika ... Godine 1918. Objavljuje knjigu lirske proze Ex Ponto, a 1920. godine svoju prvu pripovjedačku knjigu Put Alije Derzeleza. Iste godine objavljuje i knjigu pjesama u prozi Nemiri. Između dva svjetska rata objavljuje tri knjige, a poslije rata objavljuje romane Na Drini ćuprija, Travnička kronika, Gospođica, Prokleta avlija, a od pripovjedaka Nove pripovjetke, Priča o vezirovom slonu, Lica ...

Od rane mladosti bavi se publicistikom i esejistikom. Među njegove najpoznatije tekstove ove vrste ubrajaju se: esej o Goji, Razgovor s Gojom, esej o Njegošu, Vuku, Kočiću ...

Godine 1956. Dobio je povelju za životno djelo, najvišu književnu nagradu u zemlji, 26.10.1961. godine dodjeljena mu je Nobelova nagrada za književnost.

Priča o kmetu Simanu

- vrijeme : krajem 19. stoljeća

- mjesto : kraj oko Sarajeva

Godine 1876. Bosanski narod digao se na ustanak protiv Turaka u

malome gradiću Nevesinju. Tu je poražena Turska vojska, a time slabi i čitavo tursko carstvo. Usporedo s tim, Austrijska vojska jača i postaje najveća politička i vojna sila u tom dijelu Evrope. Godine 1878. Austrija je okupirala Bosnu i Hercegovinu. Kmetovi su mislili da će austrijska vlast donijeti nove uvjete života međutim za kmeta nije bilo nokakove promjene, kmet je i dalje ostao kmet, a age su ostali age. Promijenilo se samo ime države i vlasti, a sve ostalo, naročito društveni položaj kmeta nije se ni u čemu poboljšao. Nastala se teška vremena i nesigurna za bosanski narod.

U dijelu Ive Andrića prikazuje se vjekovna borba između kmetova i turskih feudalaca. Kada je u Bosni Austrijska okupacija zamijenila Tursku, kmetovi su povjerovali da je došao kraj iskorištavanja.

U dijelu je dat primjer sukoba kmeta Simana Vaskovića i age Ibraga Kološa. Kad su austrijanci okupirali Bosnu kmet Siman suprotstavio se agi i nije više htio da mu daje trećinu uroda. Mislio je da je s promjenom vlasti donešena i promjena o daćama kmetova. Ali Siman se grdno prevario, vlast je još uvijek bila na strani age. Siman je tako iz dana u dan provodio vrijeme na raznim suđenjima, misleći da je u pravu. . Simanu su umrla djeca, žena otišla kod rodbine, a on se odao pijanstvu. Tvrdoglavo se pridržavao svoga stava i tako je upropastio svoj život.

Siman Vasković: kmet koji je živio svojim mirnim, uobučajenim životom. Siman je tražio svoje pravo, ali ondašnje "visoko društvo" nije dozvoljavalo da običan kmet traži pravdu jer je nikada nije ni imao. Siman se prerano digao u borbu za pravdu, jer da je još malo pričekao uz njega bi bilo još mnogo bosanskih kmetova kojima se kasnije počela buditi savijest. Siman se nije imao na koga osloniti, a pratile su ga same teškoće. Smirenje je nalazio u alkoholu, a zapao je u najlošije društvo, među pijance i propalice.

Ibraga Kološ: Turski feudalac. Razlikovao se od drugih aga. Nije bio loš čovjek, naprotiv, u mnogome je popuštao Simanu. Kao ni jedan aga Ibraga je sam dolazio po urod. Ali kada mu se Siman suprostavio i nije mu htio davati daće, aga ga je tužio sudu i dobio ono što je tražio. Od Simana je stvorio propalicu.

Veletovci

- vrijeme: početak 19. Stoljeća

- mjesto: na granici Bosne i Srbije

Turci su odlučili da potpuno očiste planine i oslobode putove u tom kraju. Otpor su im davala dva hajduka koja su već pet godina bili klica bune na tom području. Jedan od njih je bio Stojan Veletovac iz malog sela Veletovci nedaleko od granice. Turci su opkolili tu dvojicu, koja se nalazila u kuli, koja je pripadali porodici Crnojevića. Stojan je sa svojim drugom pružao veliki otpor i Turci ni nakon desetak dana nisu uspjeli uhvatiti hajduke. Jedan od Turaka se dosjetio kako bi mogli izmamiti Stojana, pošto su ubili Stojanovog prijatelja. Varka se sastojala u tome, što su trebali dovesti Stojanova strica, kojeg je ovaj jako volio. Tako su i učinili. Stojanov strica čiča Miloje trebao je na nagovor Turaka pozvati Stojana na predaju. Ali čiča Miloje, iako u smrtnoj opasnosti, nije to učinio već je savjetovao sinovca da se ne preda Turcima, a pogotovo ne živ. Turci ubiše čiču Miloja. Bila je oluja, koju je Stojan iskoristio i tu je noć pobjegao. Turci su se morali vratiti u Užice i umjesto Stojanove glave poslali su čiča Milojevu glavu i glavu Stojanova prijatelja u Beograd. Tako se čičina glava, ni kriva ni dužna našla na Beogradskom bedemu. Kao i mnogih drugih vojnika, hajduka.

Ideja: Ova kratka Andrićeva pripovjetka prikazuje nam junaštvo, veliku hrabrost i borbenost hajduka.

Analiza djela

Andrić u svojim lektirama najčešće piše o događajima u našim krajima u vremenskom razmaku od dolaska Turaka pa do danas, piše o samovolji, tvrdoglavosti i o patnjama naroda. Na poseban način opisuje likove u svojim odlukama, zaključcima, mišljenjima, doživljajima. Andrić to opisivanje prikazuje na početku pripovjetke kako bi u daljnjem pisanju još više obradio njihove postupke i to na takav način da izazove čitaочеvo razmišljanje i zaključke.

Zaključak

U svojim pripovjetkama Ivo Andrić slika život Bosne, njene ljude i pejzaže kao i posebnu atmosferu njenih sela i gradova. Kroz njegove

pripovjetke prodiše osjećaj o praznini ljudskog života, o njegovom nestajanju da se suprostavi strastima i bolu, te osjećaj o njegovom vječnom i neizbježnom padanju u siromaštvo i smrt.

U njegovim pripovjetkama dolazi do izražaja društvena problematika koja je savršeno iskazana u stilu i ljepoti njegovih rečenica.

Savršeno jasan, s plastičnim opisima i uzbudljivom radnom Ivo Andrić je stvorio poseban stil kojem nema premca u našoj književnosti.